

MYRS 12.12.2022 § 183

6/04.03.01/2022

Asian esittely

Vastuuviranomainen: Pohjois-Pohjanmaan liitto

Tavoiteohjelma: Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 Suomen rakennerahasto-ohjelma.

Toimintalinja ja hallinnonala: TL 2/ TEM

Erityistavoite: 3.2

Hakemusnumero: 311792

Hakija: Kuusamon kaupunki

Toteutusaika: 1.10.2022 - 31.12.2023

Toteuttamisalue: Koillismaan seutukunta, Kuusamo

Hankekuvaus (tarve, tavoitteet, toimenpiteet):

Kiertotalouden tavoitteena on, että talous toimii ympäristön kantokyvyn rajoissa hyödyntämällä materiaalit ja tuotteet mahdollisimman pitkälle esimerkiksi uudelleen käyttämällä, korjaamalla ja kierrättämällä, jolloin tuotteiden elinkaari pitenee ja jätteiden määrää voidaan vähentää. Kiertotalouteen siirtymisen kautta vähennetään yhteiskuntien riippuvuutta muun muassa fossiilisesta energiasta sekä vähennetään samalla kasvihuonekaasujen päästöjä ilmakehään. Kiertotalouteen siirtymisessä on kyse kokonaisvaltaisesta ja koko yhteiskunnan läpileikkaavasta muutoksesta.

Kiertotalouteen siirtyminen Kuusamon kaupungin osalta tarkoittaa etenkin uusien sivuvirtapohjaisten arvotuotteiden tuotannon mahdollistamista sekä uusiutuvan ja kustannustehokkaan energian saatavuuden varmistamista niin, että alueella syntyvät sivuvirrat hyödynnetään mahdollisimman hyvin. Tällä hetkellä sivuvirtoihin ja niiden hyödyntämiseen liittyvä tieto on pirstaleista ja kiertotalousmallien suunnittelussa on mukana vain osa tarpeellisista toimijoista. Kuusamon kaupunki tarvitsee kokonaisvaltaisen, yhteiskunnan sektoreita läpileikkaavan suunnitelman, johon kaikki toimijat voivat sitoutua ja jonka kautta alue viedään kohti kiertotaloutta.

Kuusamon kiertotalous 2030-hankkeen tavoitteena on kehittää Kuusamon elinkeinoelämää siten, että toiminta perustuisi kiertotalouteen, vähähiilisyyteen ja resurssiviisauteen. Hankkeen tavoite on tunnistaa kiertotalouden potentiaalin kannalta tärkeimmät toimialat ja arvoketjut, joissa voidaan toteuttaa älykkäitä ja aluetta kokonaisvaltaisesti palvelevia kiertotalousratkaisuja. Lisäksi hankkeen tavoitteena on luoda pohja ja mahdollistaa laajamittainen kiertotalouden digitalisaatio tulevien vuosien aikana. Hanke kohdistuu Kuusamon alueen asukkaisiin ja yrityksiin sekä niihin liittyviin sidosryhmiin, kuten alueella vieraileviin matkailijoihin ja yritysten asiakkaisiin.

Hankkeessa laadittava roadmap sisältää strategian ja toimintasuunnitelman Kuusamon kaupungin alueen kestäväälle kehittämiselle. Hankkeessa laaditaan yhtenäinen ja läpileikkaava katsaus koko Kuusamon alueen kiertotalouteen eri näkökulmista ja kootaan yhteen eri toimialojen ja toimijoiden arvoketjut ja ratkaisumallit. Kiertotalousagenda tuodaan näkyväksi kaikille toimijoille. Tiekarttaa tullaan hyödyntämään Kuusamon kaupungin toimenpiteissä ja päätöksenteossa.

Hankkeen toimenpiteet on jaettu kolmeen työpakettiin:

TP 1: Materiaalivirtojen analyysi

1.1 Toimialakohtainen sivuvirtojen tunnistus ja kuvaus

Kuusamon ja lähialueiden tärkeimmät sivuvirrat tunnistetaan tilastojen sekä liike-elämän ja yhdyskuntarakenteen analyysien perusteella. Tunnistuksessa huomioidaan myös suunnitellut kehityssuunnat.

1.2 Sivuvirtojen nykyisten arvoketjujen kuvaus

Tunnistettujen sivuvirtojen nykyiset ja suunnitellut arvoketjut kuvataan ja analysoidaan niiden kiertotalouspotentiaalin kannalta. Kuvauksessa huomioidaan materiaalivirtojen logistiikkaan vaikuttavat asiat.

1.3 Potentiaalisten kiertotalouden painopistealueiden kuvaus ja vaikutukset

Arvoketjuanalyysin pohjalta tunnistetaan ja kuvataan alueellisesti mahdolliset kiertotalouden painopistealueet ja kuvataan ne kiertotalousratkaisut, jotka ovat toteutettavissa nykyisillä ja ennustetuilla materiaalivirroilla. Painopistealueita tarkastellaan vaikuttavuusarvion kautta.

TP 2: Kuusamon kiertotalouden painopistealueiden valinta

2.1 Kiertotalouden painopistealueet

Ensimmäisessä työpaketissa laaditun vaikuttavuusarvion pohjalta valitaan Kuusamon alueen kannalta potentiaaliset kiertotalouden painopistealueet (3-5 kpl), joiden kautta on toteutumassa tai on tarpeen lähteä toteuttamaan alueellisia kärkihankkeita.

2.2 Painopistealueiden tarkempi nykytilan arviointi

Laaditaan nykytilan analyysi ja vaikuttavuusarvio, jossa huomioidaan ympäristö- ja sosioekonomiset vaikutukset, sektorin toimintavalmius, hallinnolliset seikat ja skaalautuvuuspotentiaali, sekä olennaiset liitynnät Kuusamon lähialueisiin.

2.3 Muutostavoitteiden määrittely

Muutostavoitteiden määrittelyyn on olennaista sitouttaa mukaan kaikki avaintoimijat. Työ toteutetaan ryhmätyönä niin, että hyödynnetään sekä digitaalisia työskentelyalustoja että asiantuntijoiden johtamia keskustelu/ työpajatilaisuuksia. Painopisteiden osalta määritetään muutostavoitteet, joiden kautta voidaan saavuttaa merkittäviä vaikutuksia eri aluetasoilla.

TP 3: Uudet innovatiiviset ratkaisut

3.1 Digitalisaation mahdollisuudet kiertotaloudessa

Valitut painopistealueet huomioiden kartoitetaan potentiaaliset edullisia vaikutuksia tuottavat digitaaliset ratkaisut. Ensimmäisessä etsitään ratkaisuja, joilla on positiivisia vaikutuksia muun muassa yritysten ja yhdyskunnan toimintakykyyn ja joita voidaan toteuttaa alueella huomioiden mm. ilmasto, pitkät välimatkat ja hankkeessa tunnistetut materiaalivirrat.

3.2 Uusien kiertotalousprosessien mahdollisuudet

Tunnistetaan ja kuvataan prosessit, joiden avulla voidaan tuottaa lisäarvoa tai mahdollistaa nykyratkaisuja laajemmat sivuvirtojen hyödyntämismallit.

3.3 Innovatiiviset kiertotalouspilotit

Potentiaaliset digitaaliset ratkaisut ja uudet kiertotalousteknologiat pilotoidaan Kuusamossa alueellisina kokeiluina. Alustavasti on suunniteltu toteutettavaksi kaksi alueellista pilottia.

Kokonaiskustannusarvio (€):

Henkilöstökustannukset:	12 000
Ostopalvelut:	97 120
Välilliset kustannukset:	2880
Kustannukset yhteensä:	112 000

Kokonaisrahoitussuunnitelma (€):

Haettu EAKR- ja valtion rahoitus:	78 400
Kuntien rahoitus:	33 600
Rahoitus yhteensä:	112 000

Hankearviointi, pisteet: 30 /55

Maakuntaohjelman kehittämisteema: KT 2 C

Valmistelija: Mari Lämsä, 040 685 4016

Esitys

Pohjois-Pohjanmaan liitto esittää:

Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö puoltaa hanketta rahoitettavaksi Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 Suomen rakennerahasto-ohjelmasta.

Päätösesityksen perustelut:

Hanke tukee Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelman erityistavoitetta 3.2 ” Uusiutuvan energian ja energiatehokkaiden ratkaisujen kehittäminen”. Hanke tukee kestävän kehityksen periaatteita sekä edistää vähähiilisempään talouteen siirtymistä ja ekologisesti kestävämmän yhteiskunnan rakentamista.

Hanke on älykkään erikoistumisen mukainen. Hanke tukee Älykkään erikoistumisen strategian (2021–2024) painopistettä ”Ilmastoviisas Pohjois-Pohjanmaa”. Hanke tukee maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman (2021–2022) kärkikokonaisuutta talouden vihreä siirtymä elpymisen tukena sekä Pohjois-Pohjanmaan ilmastotiekartan (2021–2030) kärkiteemaa ”Älykäs bio- ja kiertotalous toimivat ilmastotyön perustana”.

Päätös

Päätösesitys hyväksyttiin.

Martti Turunen jääväsi itsensä ja poistui kokouksesta asian käsittelyn ajaksi.